

Використання інформаційних систем та електронних видань у процесі вивчення іноземних мов у ВНЗ.

У період швидкого інтегрування вітчизняної економіки у світовий простір зростає потреба у всебічному розширенні знань та досконалому володінні іноземною мовою. У зв'язку з цим у процесі навчання загострюються суперечності між зростаючим обсягом необхідної інформації, яку треба засвоїти студенту за обмежений термін часу, відведений на навчання, і традиційними методиками навчання. Це протиріччя може бути мінімізоване за рахунок навчання з використанням сучасних інформаційних технологій.

Перспективним напрямком розвитку комп'ютерних засобів навчання у вищих навчальних закладах є інформаційні системи на основі штучного інтелекту. Серед них – програми навчання іноземним мовам; програми автоматичного доведення теорем, навчання розв'язування задач з фізики; навчальні експертні інформаційні системи. Більшість цих програм можуть бути використані як у навчальному процесі, так і в практиці наукових досліджень. У їх побудові чітко структурована організація знання, яке закладене в основу. Працюючи з такою системою, студент не тільки знайомиться з новим навчальним матеріалом, а ще й має змогу проаналізувати способи репрезентації знання у галузі, яку він вивчає, що сприяє інтеграції та систематизації знань студента.

На етапі створення експериментально-навчальних систем формується модель студента, потім у процесі функціонування цієї системи діагностується його знання на основі знань експертів у певній предметній галузі. У процесі роботи студента з системою фіксуються помилки і ускладнення, що виникають під час відповідей. У пам'ять комп'ютера заносяться відомості про знання, навички, помилки, здібності кожного, хто навчається. Система проводить аналіз результатів навчальної діяльності окремого студента, групи чи кількох груп, виявляє ускладнення її типові помилки, надає рекомендації студенту та узагальнені результати викладачу, що дає змогу оптимізувати процес організації і керування навчальною діяльністю. Одержані дані дозволяють викладачам виявити ті розділи теми, які студенти засвоїли слабо, звернути особливу увагу на незасвоєний матеріал, провести корегування методик, навчальних планів і програм.

Якщо студент опановує матеріал самостійно, використовується підсистема, яка містить засоби інтелектуального аналізу обсягу і структури знань, необхідних для організації навчального процесу і керування ним. До неї

входять інтелектуальна консультативна програма, що реалізує інтерактивний діалог користувача з системою; контрольньо-діагностичний модуль, що дозволяє розрахувати і оцінити параметри суб'єкта навчання для визначення оптимальної стратегії і тактики на кожному етапі навчання. Актуальним завданням, яке розв'язується інтелектуальною навчальною інформаційною системою, є раціональне використання інформації про знання, вміння, можливості окремого студента. Система забезпечує взаємодію за схемою "студент – інформаційна система – викладач". Викладач завжди має змогу одержати інформацію про рівень сформованості у студента кожної навчальної операції.

Те, що в пам'яті комп'ютера зберігається значний обсяг інформації (текст, графіка, звук, людський голос, кольорові зображення, музика, відео фрагменти, анімація), сприяє створенню авторських мультимедійних систем, призначених для інформаційної підтримки різних форм навчання. Це дає великі можливості для творчої діяльності педагога. Робота з інформаційною системою дає змогу поєднати текстову і графічну інформацію зі звуком, анімаційними роликами і відео фрагментами, що є особливо ефективним при вивченні іноземної мови.

Ще однією перевагою електронних видань порівняно з друкованими є можливість їх інтерактивного оформлення. Всі фрагменти електронних видань, що моделюють процеси, можуть бути побудовані таким чином, що читач сам стає учасником події і в певних межах може впливати на їх перебіг, що зближує процес роботи з таким виданням із діловими іграми. Такого ефекту не можна досягти за традиційної книжкової форми подання інформації.

Проявом інтерактивності також є можливість моделювання різних ситуацій іншомовного спілкування, у яких відтворюються лінгвістичні фактори, імітується мовна атмосфера, що сприяє спілкуванню студентів між собою, а також викладача з групою. Працюючи з відповідними фрагментами електронного видання, читач відчуває себе повноправним учасником комп'ютерного експерименту, дослідником процесів і явищ, що відбуваються.

Роль електронних видань навчального і словниково-довідкового характеру зростає завдяки швидкій їх модифікації відповідно до зміни досягнутого рівня знань, крім того досягається надзвичайно високий рівень оперативності такого видання, особливо тих, що поширюються через комп'ютерні мережі.

База даних, у якій зберігається або публікується електронне видання, підтримує каталогізацію й інші види бібліотечної діяльності, зокрема, один із найважливіших – доступ студентів до публічного каталогу, причому ніяких спеціальних знань, окрім своєї предметної галузі, не потрібно. Вона дає змогу подолати основне обмеження в обслуговуванні студентів у бібліотеках – кілька користувачів можуть працювати з одним і тим самим матеріалом одночасно. Крім того, якість матеріалу, що зберігається (тексту, ілюстрацій тощо), ніяк не залежить від інтенсивності його використання – цей матеріал не зношується і займає менше місця, що також є важливим економічним чинником.

Текстові електронні підручники містять три основних компоненти: банк питань, модуль тестування і експертну інформаційну систему для аналізу та оцінки відповідей. Такі програмні продукти вже широко застосовуються в навчальному процесі.

В електронний довідник з використанням інтернет-технологій редактори вносять виправлення й доповнення постійно, в міру потреби, а користувач може в будь-який момент оновити свій екземпляр на CD-ROM, підключившись через Інтернет до сайту видавництва. Якщо енциклопедія читається прямо з сайту, то інформація, що міститься в ній, завжди буде найсвіжішою.

В Інтернеті з'явилося багато сайтів-бібліотек, на яких студент може знайти практично будь-яку іншомовну літературу. На головній сторінці бібліотеки розміщено алфавітний каталог творів і поле для введення ключового слова або фрази, за якими здійснюється автоматичний пошук потрібної книги. Знайшовши, її можна читати безпосередньо на сайті або переписати у вигляді окремого файлу на свій комп'ютер і прочитати пізніше, відключившись від мережі.

В усіх електронних енциклопедіях є система пошуку.

Незважаючи на деякі проблеми у застосуванні електронної книги, такі як необхідність додаткового спеціального обладнання і програмного забезпечення, незвичності електронної форми подання інформації, підвищеної стомлюваності під час роботи з монітором, все ж домінують суттєві переваги:

1. Можливість інтерактивної взаємодії між студентом і елементами підручника, де рівень інтерактивності може змінюватися від низького і помірному (переміщення за посиланням) до високого (самостійне тестування і особиста участь студента в моделюванні процесів). Якщо тестування подібне до співбесіди з викладачем, то участь у моделюванні процесів можна порівняти з набуттям практичних навичок у процесі виробничої практики в реальних умовах виробництва.
2. Адаптація матеріалу, що вивчається, до рівня знань студента, завдяки чому поліпшується сприйняття і запам'ятовування інформації за рахунок використання шарової структури подачі матеріалу.

3. автоматизований контроль рівня знань студентів і на цій основі автоматичний вибір відповідного рівня знань, згідно з попереднім пунктом.
4. Розвинутий пошуковий механізм. За гіпертекстовими посиланнями можна переміщуватися текстом видання, переглядати ілюстративний матеріал, звертатися до інших видань, посилатися на наявні в ньому (література та інше), надіслати електронною поштою листа автору книги з проханням пояснити ті або інші положення підручника. При використанні мережених структур є можливість обговорити положення електронного підручника з іншими студентами (в електронному читальному залі), залишаючись на своєму робочому місці.
5. Використання гіперпосилань і карти зображення, що дозволяє, не гортаючи сторінок, швидко переходити до потрібного розділу або фрагменту і за потреби так само легко й швидко повертатися назад. При цьому не потрібно запам'ятовувати сторінки, на яких були розміщені відповідні розділи.

6. Використання додаткових (порівняно з друкованим виданням) засобів впливу на того, хто навчається, (мультимедійне видання), що дозволяє швидше засвоювати і ліпше запам'ятовувати навчальний матеріал. Позитивного ефекту можна досягти за рахунок включення до тексту анімаційних моделей, звукового супроводу, який відповідає тексту видання.

Отже, формування іншомовної компетентності фахівців технічних спеціальностей полягає в набутті майбутніми фахівцями вмінь, знань та навичок іноземної мови, з погляду розуміння сутності та соціальної значимості своєї професії – у вмінні застосовувати фахово спрямовану іноземну мову з метою виконання професійної діяльності.

Набуття іншомовної фахово спрямованої компетентності дозволить майбутньому фахівцеві виконувати різноманітні види робіт з оригінальною літературою зі спеціальності, а саме:

- розуміти зміст, вміти отримати необхідну інформацію;
- перекласти або реферувати необхідний матеріал;
- мати навички діалогічного мовлення, а також володіти зв'язним монологічним мовленням на рівні як самостійно підготовленого, так і не підготовленого висловлювання, розуміти діалогічне та монологічне мовлення в межах вивченого матеріалу;
- володіти навичками усного і письмового перекладу з іноземної мови на рідну та навпаки; - знати основи ведення ділової документації іноземною

мовою, вести ділове листування, переговори тощо;

- володіти основними навичками двостороннього перекладу;
- використовувати словники та довідковий матеріал при перекладі;
- вміти стисло та точно висловлювати думки обома мовами;
- вміти використовувати засоби сучасних інформаційних технологій для спілкування та передачі інформації.

Отже, можна зробити висновок про те, що професійно-спрямована іншомовна компетентність фахівців технічних спеціальностей полягає у вмінні користуватися фахово-спрямованою іноземною мовою у професійній діяльності.

Список використаної літератури:

1. *Компьютерная технология обучения: Словарь-справочник / Под.ред. В.И.Гриценко.А.М.Довгялло. – К.: Наукова думка, 1992.*
2. *Вуль В.А. Электронные издания. – СПб.: БХВ-Петербург, 2003.*
3. *Жук Ю.О. Электронный підручник та проблема систематики комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання // Нові технології навчання: Наук.-метод. зб. – 2000. – Вип. 25. –с. 44-49.*
4. *Моргун О.М., Підласий А.Ц. Комп'ютерний підручник як новий дидактичний засіб // Педагогіка. психологія. – 1994. - № 1.*
5. *Гуревич Р.С. Використання інформаційних технологій у навчальному процесі. – К.,2002.*

© К.Чала, О.Чернік, 2009